

Motion till riksdagen 2008/09: MJ229

av Tina Ehn (mp)

Grodans år 2008

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om grodors och paddors utsatthet i den ständigt förändrade miljön.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stödet till kantzoner i jordbrukslandskapet.

Inledning

Det finns nästan 4000 grod- och paddarter i världen. De har funnits på jorden i mer än 300 miljoner år, men nu är många arter akut hotade till sin existens. Skälet är människan och mänsklig aktivitet.

I Sverige finns 13 arter grodor, paddor och salamandrar. Av dessa finns 7 på Artdatabankens hotlista (2005). Det handlar om grönfläckig padda, gölgroda, klockgroda, långbensgroda, lökgroda, strandpadda och större vattensalamander. I Sverige utgör groddjuren de proportionellt sett mest hotade bland ryggradsdjuren.

Flera av de rödlistade arterna är också medtagna i Bernkonventionens appendix. Sveriges ratificering av konventionen innebär att vi förbundet oss att skydda både de medtagna arterna och deras livsmiljöer.

Den totala artutrotningen under de senaste två decennierna är globalt sett troligen den högsta i jordens historia. Bevarandet av den biologiska mångfalden har, vid FN:s Riokonferens 1992, definierats som en av de viktigaste uppgifterna för mänskligheten. Det av riksdagen antagna 16:e miljömålet anger att den biologiska mångfalden ska bevaras. För groddjuren är den ambitionen för låg – här handlar det om att återskapa populationerna, annars riskerar många arter att försvinna. För många arter är antalet individer mycket lågt.

I Dagens Nyheter den 18 april i år kunde man läsa följande:

Fel! Okänt namn på

Grodans liv blir allt tuffare på jorden. Så tufft att en tredjedel tros försvinna inom den närmaste framtiden. Därför har 2008 utsetts till grodans år.

Universeum i Göteborg, där Göran Nilsson är verksam, ingår tillsammans med en rad djurparker och naturvårdare i en gemensam satsning för att slå ett internationellt slag för att rädda grodorna.

– Situationen är oerhört allvarlig och det tragiska är att det är vi människor som är orsak till den, säger han.

Vilka är hoten?

Den främsta anledningen till att groddjurens minskning kraftigt i antal det senaste seklet är den totala omdaning av jordbrukslandskapet. På 150 år har ca 90 procent av södra Sveriges våtmarker dikats ut eller fyllts igen. Samtidigt har stenrösen, åkerholmar, smådiken och andra ”odlingshinder” tagits bort. Det intensiva jordbruket med bekämpningsmedel, där många har giftverkan för vattenlevande organismer, har drabbat groddjuret hårt. En global minskning, även i avlägsna och orörda områden, har gjort att man även diskuterat den ökade UV-strålningen p.g.a. tunt ozonskikt som en möjlig orsak. Stora problem lokalt är den ökade biltrafiken med överkörning vid groddjurens vandringsvägar till leklokaler, liksom fisk- och kräftutplanteringar, som på några få år kan slå ut en groddjurspopulation.

Groddjur drabbas extra hårt

På grund av groddjurens livscykel, med behov av både en bra vattenmiljö och bra landmiljöer med övervintringsplatser och goda ”jaktmarker” har de drabbats extra hårt av landskapsförändringarna. Deras tunna och känsliga hud gör dem dessutom extra känsliga för kemiska ämnen och förorening. Många gifter som används i jordbruket och på golfbanor är giftiga för vattenlevande organismer, läs groddjur.

När arterna har minskat till den nivå som de flesta svenska groddjursarterna har idag kommer nästa problem: isolering. Om det är kilometer eller mil mellan lokalerna så isoleras de. Populationen drabbas av inavel och kan då lätt slås ut av rena slumpskäl även om miljön är bra. Bristen på dammar och avstånden emellan dem är ett mycket stort hot och nya småvatten behöver skapas.

Groddjur har visat sig vara lämpliga indikatorarter för biologisk mångfald knuten till fuktiga landmiljöer och vatten. Genom att tillgodose deras miljökrav gynnas många andra arter också.

Vad kan man göra?

Mycket görs och småvatten återskapas på många håll. Tunnlar byggs för att groddjuren ska kunna passera vägar på ett tryggt sätt. Tyvärr är inte dessa insatser tillräckliga och fortfarande tas beslut som minskar grodors, paddors och salamandrarers möjlighet att överleva. Ett exempel på detta är minskningen av stöd inom jordbruket till bevarande av kantzoner utmed sjöar och vattendrag. Dessa kantzoner, utan spridning av gödsel och bekämpningsmedel, hindrar inte bara gifter att nå vattendragen, de ger också livsutrymme för groddjur. Det finns därför anledning att ompröva det beslutet. Stödet till kantzoner är en del av miljöstöden.

Vatten i landskapet

Småvatten är livsviktiga också för många andra organismgrupper, t ex trollsländor, många mollusker och vattenväxter, men också för fåglar och däggdjur. Våtmarker och småvatten försvinner inte bara i jordbrukslandskapet. Detsamma sker i skogen. Arter, som behöver våtmarker av olika slag är hotade, det gäller inte bara grodor. Förekomsten av småvatten har alltså stor inverkan på den biologiska mångfalden.

Det är dags att börja återskapa diken och skapa meandrande bäckar med möjlighet till översilningsmarker under våren. Raka djupa diken skapar problem med läckage till sjöar. Flera miljömål påverkas positivt med ett annat sätt att tänka – ett modernt sätt som sätter den biologiska mångfalden i fokus.

Stockholm den 7 oktober 2008

Tina Ehn (mp)